

20/01/2020
20/01/2020

स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०

स्वीकृत मिति २०८०/०६/१०

प्रस्तावना: लुम्बिनी प्रदेश सरकार कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धिका लागि स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रमलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न लुम्बिनी प्रदेशको प्रदेश विनियोजन ऐन, २०८० को दफा ९ (२) प्रयोग गरी लुम्बिनी प्रदेश, कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयले यस कार्यविधि बनाई लागू गरेको छ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस कार्यविधिको नाम "स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०" रहेको छ।
(२) यो कार्यविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको लागू हुनेछ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसँग ले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:
 - (क) "अनुदान" भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूको लागि स्थानीय तहको कृषि विकास शाखा र पशु सेवा शाखाबाट अनुदानग्राहीलाई उपलब्ध गराइने नगद रकम र जिन्सी सहायता समेतलाई सम्झनु पर्छ।
 - (ख) "अनुदानग्राही" भन्नाले सञ्चालित कार्यक्रम अनुसार अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक/फर्म/कम्पनी/कृषक समूह/सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति/संघ संस्थालाई सम्झनु पर्छ।
 - (ग) "उपभोक्ता समिति" भन्नाले कृषि विकास उद्देश्य भएका, सामुदायिक वन उपभोक्ता, जलउपभोक्ता वा बजार समिति कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएको समिति सम्झनु पर्छ।
 - (घ) "कम्पनी" भन्नाले कृषि/पशुपन्छी उत्पादन/प्रशोधन/बजारीकरण गर्ने गरी प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका प्राइभेट वा पब्लिक कम्पनीलाई सम्झनु पर्छ।
 - (ङ) "कार्यक्रम" भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ५ मा उल्लेख भएका क्रियाकलाप वा कार्यक्रमलाई सम्झनु पर्छ।
 - (च) "कार्ययोजना" भन्नाले दफा ५ बमोजिमको कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यकता अनुसार सेवाग्राहीले पेश गरेको विस्तृत क्रियाकलाप, लागत अनुमान, समयावधि, अपेक्षित उपलब्धि र जिम्मेवार पक्ष सहितको विवरणलाई सम्झनु पर्छ।
 - (छ) "कार्यालय" भन्नाले लुम्बिनी प्रदेशका स्थानीय तहमा रहेका कृषि विकास शाखालाई सम्झनु पर्छ।
 - (ज) "कृषक समूह" भन्नाले कृषि पेशामा संलग्न भई साझा आवश्यकता र चाहना भएका व्यक्तिहरू मिलेर सामूहिक विधिद्वारा कृषि क्षेत्रमा काम गर्ने गरी स्थापना भई आधिकारिक निकायमा दर्ता भएको संस्थालाई सम्झनु पर्छ।
 - (झ) "कृषि उपज" भन्नाले कृषकले उत्पादन गरेका बाली/वस्तु तथा त्यसरी उत्पादित बाली/ वस्तुको प्रारम्भिक रूपमा प्रशोधन गरिएका खाद्यान्न बाली, फलफूल, तरकारी, मसलाबाली, तेलहन, दलहन, पुष्प, च्याउ, मौरी, रेशम, कफी, अलैंची, सुपारी, घाँसेबाली, कपास, जुट, उखु, रबर लगायत कृषिका सबै उपक्षेत्रसँग सम्बद्ध उत्पादन सम्झनु पर्छ र सो शब्दले औद्योगिक प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने कृषिजन्य कच्चा पदार्थ वा वस्तु समेतलाई जनाउँदछ।

10/01/2020

20/01/2020

कृषि तथा पशु व्यवस्था मन्त्रालय

- (ज) “निर्देशनालय” भन्नाले मन्त्रालय अन्तर्गतका कृषि विकास निर्देशनालय र पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालयलाई सम्झनु पर्छ।
- (ट) “फर्म” भन्नाले प्रचलित कानून अनुसार सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएको निजी क्षेत्रका कृषि व्यवसायी/उद्यमीको संस्थालाई सम्झनु पर्छ।
- (ठ) “मन्त्रालय” भन्नाले लुम्बिनी प्रदेशको कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयलाई सम्झनु पर्छ।
- (ड) “सशर्त कार्यक्रम” भन्नाले लुम्बिनी प्रदेश सरकार कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयबाट सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण मार्फत स्थानीय तहमा गएका कृषि तथा पशुपन्छी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमलाई सम्झनु पर्छ।
- (ढ) “सहकारी” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको कृषि/पशुपन्छी सम्बन्धी कार्य गर्ने सहकारी संस्थालाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कृषि कार्य समेत गर्ने उद्देश्य रहेको बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था समेतलाई बुझाउँछ।
- (ण) “स्थानीय तह” भन्नाले लुम्बिनी प्रदेश भित्रका गाउँपालिका वा नगरपालिका वा उपमहानगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ।
३. सरोकारवाला निकायहरूको भूमिका: यस कार्यविधि अनुसारका कार्यक्रमहरूको सञ्चालनमा सरोकारवालहरूको भूमिका देहाय बमोजिमको हुनेछ:-
- (क) मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयको भूमिका:
- कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यकता अनुसार नीतिगत मार्गदर्शन तथा समस्या समाधान गर्ने।
 - कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यकता अनुसार स्थानीय तहलाई प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने सकिने।
- (ख) स्थानीय तहको भूमिका:
- स्थानीय तहले स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार मापदण्ड/सूचकहरूको आधारमा अनुदानग्राही छनोट गर्ने, आवश्यकता अनुसार सम्झौता गर्ने, कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने/गराउने।
 - प्राविधिक सहयोग, समन्वय, अनुगमन, मूल्याङ्कन गरी सम्बन्धित कृषि ज्ञान केन्द्र, भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र र एकीकृत कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यालयमा प्रगति प्रतिवेदन गर्ने।
 - कार्यक्रमको लेखापरीक्षण गराउने।
- (ग) अनुदानग्राही/लाभग्राहीको भूमिका:
- अनुदानग्राही/लाभग्राहीले यस कार्यविधिको अधीनमा रही कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्नेछ।
 - अनुदानग्राहीले कार्ययोजना अनुसार कार्य सम्पन्न गरी प्रचलित कानून बमोजिम भुक्तानीको लागि आवश्यक कागजात सहित कार्यालयमा सम्झौता बमोजिमको समयसीमा भित्रै पेश गर्नुपर्नेछ।
४. कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रमको सञ्चालन: कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रमहरूको प्रकृति देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) प्रविधि परीक्षण, प्रदर्शन, विकास तथा विस्तार सहयोग कार्यक्रम (कार्यालयले लागत अनुमान स्वीकृत गरी सञ्चालन गर्ने विशेष लक्षित कार्यक्रमहरू): यस कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यमूलक अनुसन्धान, अवलोकन, अध्ययन तथा प्रविधि परीक्षण, कृषक पाठशाला, शिविर, कृषक भ्रमण, कृषक सम्मान, रोगकीरा व्यवस्थापन, सीप तथा क्षमता विकास, जनचेतनामूलक कार्य, दिवस, असल कृषि अभ्यास प्रणाली, प्रविधि प्रदर्शन र प्रविधि विस्तार जस्ता कार्यक्रमहरू कार्यालयले आफै सञ्चालन गर्नेछ।

2018

2018

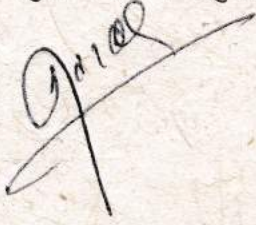
2018

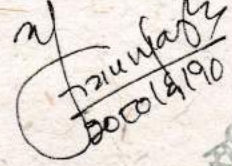
2073/02
कृषि तथा मत्स्य व्यवस्था मन्त्रालय

(ख) व्यवसाय उन्मुख तथा व्यावसायिक कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रम (लाभग्राहीहरूको लागत सहभागिता हुने व्यवसाय उन्मुख तथा व्यावसायिक कार्यक्रमहरू): यस कार्यक्रम अन्तर्गत कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय उन्मुख वा व्यावसायिक कृषक वा उद्यमीबाट उद्यमको विकास गर्न, कृषक/उद्यमीहरूलाई प्रोत्साहन गर्न, व्यवसाय उन्मुख उत्पादनका साथै आयमुलक तथा रोजगारी सिर्जना गर्ने व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। यी कार्यक्रमहरू कार्यविधिले निर्धारण गरेको लागत साझेदारीमा कार्यालयबाट सञ्चालन गरिनेछ।

५. भुक्तानी प्रक्रिया तथा लेखापरिक्षण: स्थानिय तहले कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा खरिद तथा भुक्तानी प्रचलित कानून बमोजिम गर्नुपर्नेछ।

2073/02

सचिव

21/08/2017

क्र.सं.	कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा
5	प्राकृतिक जलाशयमा मत्स्य पालन/प्रवर्द्धन कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> डाले घाँसको विरुवा उत्पादनको हकमा कम्तीमा ०.२५ हेक्टर हुनुपर्ने, अनुसूची २ अनुसार घाँस खेती गरिएको हुनुपर्ने। स्थानीय तहको मातहतमा रहेका प्राकृतिक जलाशयहरू (घोल/ताल, सिमसार) हुनुपर्ने, न्यूनतम जलाशयको क्षेत्रफल १० हे. र गहिराइ १.५ मिटर हुनुपर्ने, मत्स्य पालन गरिरहेको वा स्तरोन्नति गरी व्यावसायिक मत्स्य पालनको शुरुवात गर्ने योजना भएको हुनु पर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा प्रगति अभिलेखीकरण र रिपोर्टिङ गर्नु पर्ने। प्राकृतिक जलाशय गहिराई, डिल, प्रवेश/निकासद्वारा मर्मत सुधार र सरसफाई, माछाको भुरा खरिद र आकस्मिक उपचार, एरेटर र फिडर खरिद, तथ्याङ्क अभिलेखीकरण र रिपोर्टिङ। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ७५ प्रतिशत, प्रति हेक्टर जलाशय अधिकतम रु. १ लाख।
९	गौशाला निर्माण/ सुधार	<ul style="list-style-type: none"> संस्थागत रूपमा स्थानीयस्तरमा सामुदायिक पशुहरूको उद्धार तथा संरक्षण गर्ने उद्देश्यले स्थापना/सञ्चालन भएका गौशालाले कम्तीमा ५० गाई/ गोरु पालेको वा पाल्ने योजना भएको हुनु पर्ने, स्थानीय तहबाट गौशाला स्थापना/सञ्चालन स्थानको भोकचलनको स्वीकृति प्राप्त भएको हुनुपर्ने, खानेपानी, चरन तथा घाँसखेतीको लागि पर्याप्त जमिन उपलब्ध हुनुपर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> गौशाला निर्माण तथा बारबन्देज, ट्रेस, कम्पोष्ट पिट, दाना तथा घाँस/परालको स्टोर निर्माण, घाँस खेती र खानेपानीको व्यवस्थापन, प्राङ्गारिक मल सुधार, भर्मीकम्पोष्ट आकस्मिक पशु उपचारको व्यवस्थापन। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ८५ प्रतिशत।
१०	मासु पसल सुधार	<ul style="list-style-type: none"> उपयुक्त फर्म/कम्पनी/सहकारी छनोट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, सहभागी हुने आवेदकले दैनिक ठूलो पशुको हकमा कम्तीमा १०० किलो, साना पशु तथा पन्छीको हकमा कम्तीमा ५० किलो मासु बिक्री वितरण गरिरहेको हुनुपर्ने, अनुसूची ३ अनुसारको मापदण्ड पूरा गर्ने योजना हुनु पर्नेछ, स्थानीय तहका शहर उन्मुख क्षेत्रलाई लक्षित गरी गरी मासुको बिक्री वितरणमा संलग्न वा यसलाई 	<ul style="list-style-type: none"> मासु काट्ने र प्रशोधन गर्ने यन्त्र उपकरणहरू खरिद, सिसा/जालि सहितको बिक्री कक्ष निर्माण वा खरिद, डि-फ्रिज खरिद मूल्य सूची बोर्ड लेखा अभिलेख राख्ने सफ्टवेयर खरिद। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत प्रति योजना अधिकतम रु. १ लाख ५० हजार।

21/08/2017

21/08/2017

मन्थली
उपत्यका विकास मन्त्रालय

क्र.सं.	कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा
११	डेरी पसल सुधार	<p>व्यवस्थित गर्न चाहने मासु व्यवसायीहरूले प्राथमिकता पाउनेछन्।</p> <ul style="list-style-type: none"> उपयुक्त फर्म/कम्पनी/सहकारी छनोट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, सहभागी हुने प्रस्तावकले दैनिक रूपमा पहाडमा कम्तीमा २०० लिटर र तराईमा कम्तीमा ३०० लिटर दुधको कारोवार गरिरहेको हुनुपर्ने, अनुसूची ४ अनुसारको मापदण्ड पूरा गर्ने प्रतिबद्धता हुनुपर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> डेरी पसलको बिक्री कक्ष निर्माण, डेरी पसलको बिक्री कक्षको टायल/मार्बल लगाउने कार्य, मिल्क एनालाईजर, डि-फ्रिज, प्याकेजिङ मेसिन, क्रिम सेपरेटर, बिलिड भ्याट, Stainless Steel Milk Can आदि औजार/उपकरणहरू खरिद। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत प्रति योजना अधिकतम रु. १ लाख ५० हजार।
१२	मत्स्य हायचरी निर्माण/सुधार	<ul style="list-style-type: none"> हाचरी सञ्चालन उद्देश्य भएका उपयुक्त फर्म/कम्पनी/सहकारी/समिति छनोट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, हायचरीकतल्ले कम्तीमा १ हेक्टर जलाशयमा माउ माछा व्यवस्थापन गरी पालन गरेको हुनु पर्ने। निर्माण/सुधार गरीने हायचरी तथा पोखरीको जग्गाको स्वामित्व आफ्नै हुनु पर्ने वा भाडामा लिएको भए कम्तीमा १० वर्षको सम्झौता हुनुपर्ने। पानीको स्थायी स्रोत, सडक, विजुली बत्तीको सुविधा भएको हुनु पर्ने, अनुसूची ५ बमोजिमको व्यवसायिक ढाँचामा पेश गर्नुपर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> ओभर हेड ट्याङ्क, ईन्कुवेशन ट्याङ्क, स्पार्डनिङ ट्याङ्क, कन्डिसनिङ ट्याङ्क, हायचरीको सेड निर्माण/सुधार। माउ माछा व्यवस्थापन, अक्सिजन सिलिण्डर आदि खरिद, पानी व्यवस्थापन, भुरा बिक्री वितरणको अभिलेखीकरण। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत प्रति योजना अधिकतम रु. ७ लाख ५० हजार।
१३	मासु प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालन (DPR) सहित	<ul style="list-style-type: none"> मासुको लागि पशुपुन्धी उत्पादन/बिक्री वितरण गर्ने कार्यमा संलग्न समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनी मार्फत सञ्चालन गर्नुपर्ने, दैनिक कम्तीमा ५०० कि.ग्रा. मासुको कारोवार गरेको हुनु पर्ने, मासु उत्पादनमा संलग्न संस्थालाई प्राथमिकता दिन सकिने, 	<ul style="list-style-type: none"> मासु प्रशोधन केन्द्र DPR तयारी/स्वीकृति, पशुको वध गर्ने स्थल, बिक्री कक्ष निर्माण डी-फ्रिज, आवश्यक उपकरणहरू तथा औजारहरू खरिद, प्रशोधन सामग्री, प्याकेजिङ तथा लेभलिङ खर्च, स्वच्छ पानीको व्यवस्था, फोहोर 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत।

मन्थली
उपत्यका विकास मन्त्रालय

मन्थली

गुणवत्ता

कृषि तथा मत्स्य विकास विभाग, काठमाडौं

DEJA

क्र.सं.	कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा
१४	बीउ भण्डार गृह स्थापना	<ul style="list-style-type: none"> मासु प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालनको लागि दिर्घकालिन योजना सहित कम्तीमा ५ वर्ष सञ्चालन गर्ने प्रतिवद्धता हुनुपर्ने, स्थानीय तहको लागत साझेदारी हुने योजनालाई प्राथमिकता दिन सकिनेछ। स्थानीय तहले कार्यक्रममा तोकिएको क्षेत्र भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए व्यावसायिक रूपमा बीउ उत्पादन, संकलन तथा सामूहिक बजारीकरण भई रहेको उपयुक्त सहकारी पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, सम्बन्धित स्थानीय तहले सार्वजनिक सूचना प्रवाह गरी तोकिएको क्षेत्रका बीउ उत्पादनमा संलग्न इच्छुक सहकारीहरूबाट आवेदन माग गर्नु पर्नेछ, खाद्यान्न बालीको वार्षिक न्यूनतम १०० मे टन स्रोत बीउ उत्पादनमा संलग्न रहेको हुनुपर्ने, बीउ उत्पादन तथा बजारीकरणमा कम्तीमा ५ वर्ष संलग्न भएको हुनु पर्नेछ, पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक जग्गा संस्थाको स्वामित्वमा रहेको वा सम्बन्धित स्थानीय तहले कम्तीमा १५ वर्षका लागि भोकचलनको स्विकृति दिएको हुनुपर्नेछ। 	<ul style="list-style-type: none"> व्यवस्थापन, जैविक सुरक्षा, एकाउण्टिङ/विलिङ प्रणाली स्थापना तथा सुधार, अभिलेखीकरण र प्रतिवेदन। बीउ भण्डारणका लागि प्रविधिक रूपमा उपयुक्त संरचना (गोदाम) निर्माण र सम्बन्धित अन्य संरचना निर्माण, नियमित रूपमा बीउ विजन कारोवारको तथ्याङ्क रिपोर्टिङ्ग गर्नुपर्ने। 	कुल लागतको अधिकतम ७५ प्रतिशत।
१५	बीउ प्रशोधन सहयोग	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रममा तोकिएको क्षेत्र भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए व्यावसायिक रूपमा बीउ उत्पादन, संकलन तथा सामूहिक बजारीकरणमा संलग्न सहकारी पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, वार्षिक न्यूनतम ५० मे टन खाद्यान्न बालीको बीउ उत्पादन गरेको हुनु पर्ने, बीउ उत्पादन तथा बजारीकरणमा कम्तीमा १ वर्ष संलग्न भएको हुनु पर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> बीउ प्रशोधनका लागि ग्रेडर, ट्रिट्टर तथा अन्य उपकरण खरिद, नियमित रूपमा बीउ विजन कारोवारको तथ्याङ्क रिपोर्टिङ्ग गर्नुपर्ने। 	कुल लागतको अधिकतम ७५ प्रतिशत।

अध्यक्ष

०७/०६/२०७३

११

मन्त्रालय
संस्कृत विभाग

DDP

क्र.सं.	कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा
१६	साना सिंचाई कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रममा क्षेत्र/संस्था तोकिएको क्षेत्र भए तोकिएको क्षेत्र/संस्था र नतोकिएको भए स्थान र व्यावसायिक क्षेत्र पहिचान गरी कृषक/फर्म/कम्पनी/कृषक समूह/सहकारी/जल उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, निजीको हकमा तराईमा न्यूनतम १० कठ्ठा र पहाडको हकमा ५ रोपनी र सामुदायिकको हकमा २.५ हे. सिंचित क्षेत्र विस्तार गर्नुपर्ने। उपयुक्त स्थानका कृषक/फर्म/कम्पनी/कृषक समूह/सहकारी छनोट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, प्राविधिकको इस्टिमेट अनुसार भर्मी वेड वा भर्मी व्यागमा मल उत्पादन गर्नुपर्ने, स्थानीय श्रोत साधनको प्रयोग गर्ने आवेदकलाई प्राथमिकता दिन सकिने। उपयुक्त स्थानमा समिति/सहकारी मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, नियमित तरकारी हाट बजार सञ्चालन भएको हुनुपर्ने, 	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाई कुलो/पोखरी, स्यालो/डिप बोरिङ, लिप्ट सिंचाई निर्माण तथा सुधार, सोलार सिंचाई, थोपा सिंचाई, लिप्ट सिंचाई, बोरिङ, मोटर, पाइप, ड्रिप तथा स्प्रीङ्गलर, पम्पसेट लगायतका सिंचाई सामग्री खरिद। 	<ul style="list-style-type: none"> पूर्वाधार निर्माणको हकमा कुल लागतको ७५ प्रतिशत र अन्य (मोटर, पम्पसेट, डेलिभरी पार्ट, १ ईन्च वा सो भन्दा मुनिका पाईप) को हकमा ५० प्रतिशत, प्रति आयोजना निजीको हकमा अधिकतम रु. १ लाख ५० हजार।
१७	भर्मी कम्पोष्ट मल उत्पादन कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> उपयुक्त स्थानका कृषक/फर्म/कम्पनी/कृषक समूह/सहकारी छनोट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, प्राविधिकको इस्टिमेट अनुसार भर्मी वेड वा भर्मी व्यागमा मल उत्पादन गर्नुपर्ने, स्थानीय श्रोत साधनको प्रयोग गर्ने आवेदकलाई प्राथमिकता दिन सकिने। उपयुक्त स्थानमा समिति/सहकारी मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, नियमित तरकारी हाट बजार सञ्चालन भएको हुनुपर्ने, 	<ul style="list-style-type: none"> लागत अनुमान तयारी, भर्मी उत्पादन सामग्रीहरू खरिद, भर्मी वेड तयारी र सुधारका कार्यहरू। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ७५ प्रतिशत, प्रति योजना अधिकतम रु. १ लाख।
१८	तरकारी हाट बजार व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> उपयुक्त स्थानमा समिति/सहकारी मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, नियमित तरकारी हाट बजार सञ्चालन भएको हुनुपर्ने, 	<ul style="list-style-type: none"> हाट बजार सम्बन्धी सूचना संकलन, मूल्य सूची प्रकाशन, पूर्वाधार निर्माण तथा सुधार, बजार व्यवस्थापन र सरसफाई कार्यहरू, रेकर्ड डिजिटलाइज्ड गर्ने उपकरण र सामग्रीहरू खरिद र प्रयोग, कारोबारको अभिलेखीकरण। बीउ, बेर्ना, बिरुवा खरिद, बगैँचा सुदृढीकरण, प्राङ्गरिक मल, विषादी, सुक्ष्म तत्वहरू, आदि खरिद, सिंचाईसँग सम्बन्धित यन्त्र उपकरण वा पूर्वाधार निर्माण, उत्पादन तथा प्रशोधन सहयोगी 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ७५ प्रतिशत।
१९	तरकारी, वगर खेती लगायत फलफूल (कागती/सुन्तलाजात क्षेत्र विस्तार तथा सुदृढीकरण)/रैथाने बाली/आलु/उखु/ मसला बाली (अदुबा बेसार	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय तहले कार्यक्रममा क्षेत्र तोकिएको भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए तोकिएको बाली/वस्तुका लागि न्यूनतम क्षेत्रफल तथा अन्य मापदण्ड तोक्यो उपयुक्त स्थान पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, कृषक/कृषक समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनी मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ, 	<ul style="list-style-type: none"> बीउ, बेर्ना तथा बिरुवा, यन्त्र, उपकरण तथा उत्पादन सामग्री र निजी पूर्वाधार निर्माणमा अधिकतम ५० प्रतिशत, सामुहिक पूर्वाधार निर्माणमा अधिकतम ७५ प्रतिशत, देहायबमोजिम प्रति हेक्टर अधिकतम 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ७५ प्रतिशत।

मन्त्रालय
संस्कृत विभाग

१२

१२

20/01/2024
 १५०१२

क्र.सं.	कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा	
				अनुदान रकम खर्च गर्न सकिने बाली/वस्तु	रकम रु.
	लगायत)/च्याउ/ वसन्ते मकै/तोरी प्रवर्धन कार्यक्रम	कार्ययोजनामा बीउ र विरुवा खरिद क्रियाकलाप अनिवार्य समावेश गर्नुपर्ने।	यन्त्र/उपकरण खरिद, भण्डारण वा शीत भण्डारण लाग्ने शुल्कमा सहयोग। बजारिकरण (क्रेट, बोरा, प्याकेजिङ्ग सामग्री, उपकरण, लेबलिङ्ग लगायत) सहयोग।	तरकारी, बगर खेती, बेसार, फलफूल, सुन्तलाजात, कागती खेती वसन्ते मकै, रैथाने बाली, तोरी उखु, आलु, अदुवा बाली च्याउ (१०० के.जी. बीउ प्रयोग)	१ लाख ५० हजार १.५ लाख ३० हजार
२०	भकारी सुधार	कन्तीमा २ वटा ठूला पशु पालन गरेको कृषक सहभागी हुन सक्ने। स्वीकृत डिजाईन तथा लागत अनुमान अनुसार भकारी सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत फ्लोर तथा नाली सहितको मूत्र संकलन खाडल निर्माण वा ड्रम खरिद र मलखादमा छानो बनाउने। स्थानीय तहले प्राविधिक मापदण्ड र कार्यदल बनाई उपयुक्त स्थान छनोट गर्ने, कन्तीमा १५ घरधुरी समेटी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, कृषक समूह/सहकारी/समिति मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	सिमेन्ट वा ईट्टाको फ्लोर, २ वटा कम्पोष्ट खाडल (छानो सहित), नाली सहितको मूत्र संकलन खाडल निर्माण वा ड्रम खरिद।	अधिकतम ५० प्रतिशत, प्रति योजना (२ ठूला पशुका लागि) अधिकतम रु. १५ हजार प्रति योजना (३ वा सो भन्दा बढी ठूला पशुका लागि) अधिकतम रु. ३० हजार ।	
२१	प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन क्षेत्र विकास कार्यक्रम	कन्तीमा १५ घरधुरी समेटी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, कृषक समूह/सहकारी/समिति मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	प्राङ्गारिक खेती, उत्पादन, प्रमाणीकरण, बजारिकरण गतिविधिहरू, क्षमता अभिवृद्धि तथा प्रचार प्रसार, भकारी सुधार, कम्पोष्ट मल, प्राङ्गारिक मल तथा जैविक विषादी उत्पादन, बीउ, वेर्ना, सिँचाई लगायतका अन्य क्रियाकलाप।	सामुदायिक पूर्वाधार निर्माणमा अधिकतम ७५ प्रतिशत, यन्त्र उपकरण तथा अन्य सामग्रीमा अधिकतम ५० प्रतिशत, क्षमता अभिवृद्धिमा अधिकतम १० प्रतिशत रकम खर्च गर्न सकिने।	
२२	बजार पूर्वाधार निर्माण वा सुधार (हाट बजार, कृषि उपज बजार, विक्री केन्द्र, संकलन केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालन)	स्थानीय तहले कार्यक्रममा तोकिएको क्षेत्र भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए स्थान पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, कृषक समूह/सहकारी/बजार समिति मार्फत सञ्चालन गर्ने,	पूर्वाधार निर्माण तथा सुधार, बजार/विक्री केन्द्र/संकलन केन्द्र सञ्चालन, तथ्याङ्क अभिलेखिकरण तथा रिपोर्टिङ्ग।	कुल लागतको अधिकतम ७५ प्रतिशत ।	

20/01/2024
 १५०१२

१३

१३

प्रमाणित

कृषि विकास विभाग
सुदूरपश्चिम प्रदेश

कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा
२३ खाद्यान्न बीउ उत्पादन कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none">स्थायी संरचनाको हकमा प्रस्तावको नाममा र अस्थायी संरचनाको हकमा विगत देखि सञ्चालनमा रहेको हाटबजारमा स्थानीय तहको भोगचलनको सिफारिस भएको हुनुपर्ने।कृषक/समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनी मार्फत सञ्चालन गर्नुपर्ने,बीज वृद्धि कार्यक्रमका लागि तराईमा कम्तीमा ५ हेक्टर र पहाडमा ३ हेक्टर क्षेत्रफलमा बीउ उत्पादन गर्नुपर्ने,एकल वा सामूहिक वा कलस्टरमा बीउ उत्पादन गर्न सकिने,बीउ विजन कारोवार गर्ने अनुमतिपत्र लिएको संस्था वा त्यस्तो संस्थासँग समन्वय गरेको हुनुपर्ने,स्रोत तथा प्रमाणित बीउ उत्पादकलाई प्राथमिकता दिइने।	<ul style="list-style-type: none">उत्पादन सामग्री: स्रोत बीउ, सूचीकृत प्राङ्गारिक मल, विषादी, शुष्क तत्व खरिद,प्याकेजिड सामग्री, बीउ प्रमाणिकरण खर्च, प्रशोधन सहयोग, यन्त्र उपकरणहरू खरिद,फिल्ड निरीक्षण।	प्रति हेक्टर अधिकतम रु. ३० हजार
२४ तोरी खेती तथा मौरी प्रवर्धन कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none">क्षेत्र तोकिएको भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए स्थान पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने,मौरी व्यवसाय सम्बन्धी उद्देश्य राखी दर्ता भएको समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनी मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने,कम्तीमा ५० घार मौरी पालन गरेको र कम्तीमा २० प्रतिशत गोला थप गर्न सक्ने प्रस्तावलाई प्राथमिकता दिन सकिने,चरणका लागि कम्तीमा १० रोपनीमा तोरी खेती गरेको वा गर्नुपर्ने।	<ul style="list-style-type: none">आधार चाका, प्याकेजिङ, लेबलिङ र प्रशोधन उपकरण (मह, कुट र मैन) तथा अन्य आवश्यक उपकरण खरिद,उन्नत रानु खरिद, रानु उत्पादन, रोयल जेली उत्पादन, मौरी विष उत्पादन, प्रोपोलिस, मैन उत्पादन तथा विविधीकरण,मौरी पालन सम्बन्धी यन्त्र तथा उपकरण खरिद,तोरीको बीउ खरिद,मौरी चरण क्षेत्र विस्तार तथा तोरी खेती।मह प्रशोधन, प्याकेजिङ, बजारीकरण सम्बन्धी कार्य	<ul style="list-style-type: none">कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत,प्रति योजना अधिकतम रु. १ लाख ५० हजार।
२५ मौरी प्रवर्धन कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none">क्षेत्र तोकिएको भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए स्थान पहिचान गरी कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none">आधार चाका, प्याकेजिङ, लेबलिङ र प्रशोधन उपकरण (मह, कुट र मैन) तथा अन्य सम्बन्धी कार्य	<ul style="list-style-type: none">कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत,

१५

प्रमाणित

प्रमाणित

शुभ्र

संस्थागत विकास विभाग
संस्थागत विकास विभाग
संस्थागत विकास विभाग

क्र.सं.	कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा
२६	कृषि यान्त्रिकीकरण कार्यक्रम/साना कृषि औजार तथा यन्त्र उपकरणमा अनुदान	सञ्चालन गर्नुपर्ने, मौरी व्यवसाय सम्बन्धी उद्देश्य राखी दर्ता भएको समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनी मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, कम्तीमा ५० घर मौरी पालन गरेको र कम्तीमा २० प्रतिशत गोला थप गर्न सक्ने प्रस्तावलाई प्राथमिकता दिन सकिने।	<ul style="list-style-type: none"> आवश्यक उपकरण खरिद, उन्नत रानु खरिद, रानु उत्पादन, रोयल जेली उत्पादन, मौरी विष उत्पादन, प्रोपोलिस, मैन उत्पादन तथा विविधीकरण, मौरी पालन सम्बन्धी यन्त्र तथा उपकरण खरिद, मौरी चरन क्षेत्र विस्तार, मह प्रशोधन, प्याकेजिङ्ग, बजारीकरण सम्बन्धी कार्य। यन्त्र उपकरण खरिद, वितरणको अभिलेख राख्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> प्रति योजना अधिकतम रु. १ लाख ५० हजार। अधिकतम ५० प्रतिशत अनुदान वा प्रति अनुदानग्राही रु. ५० हजार नबढ्ने गरी।
२७	साझेदारीमा उखु हार्भेष्टर खरिदमा सहयोग	क्षेत्र तोकिएको भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए स्थान पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, कृषक/फर्म/कम्पनी/कृषक समूह/सहकारी मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> मेशिन/उपकरण खरिद तथा हस्तान्तरण वा वितरण, उखु हार्भेस्टिङ प्रदर्शन सञ्चालन, वितरणको अभिलेख राख्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> सह्यी कार्यालय वा अन्य संस्थासँग लागत साझेदारी गर्न सकिने, कुल लागतको अधिकतम रु. ४५ लाखसम्म अनुदान।
२८	कृषि उपज ढुवानीका लागि कृषि एम्बुलेन्स खरिदमा अनुदान	उपयुक्त फर्मसहकारी/कृषक समूह/कम्पनी/छनोट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, ढुवानीयोग्य परिमाणमा वालीवस्तु उत्पादन भएको संस्था हुनुपर्ने, नेपाल सरकार वा अन्य निकायबाट ढुवानी साधनमा हालसम्म अनुदान नपाएको संस्थालाई प्राथमिकता दिने, सम्बन्धित स्थानीय तहबाट स्वीकृत प्राविधिक	<ul style="list-style-type: none"> ढुवानी साधन खरिद गर्ने, ढुवानी साधन सञ्चालन विधि बनाई परिचालन गर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत वा प्रति ढुवानी साधन अधिकतम रु. १५ लाख।

शुभ्र

शुभ्र

शुभ्र

Handwritten signature at the top left of the page.

Official stamp: **सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार** (Government of Sudurpashchim Province)

क्र.सं.	कार्यक्रम	मापदण्ड	क्रियाकलापहरू	अनुदान सीमा
२९	कृषि उपज भण्डारणका लागि कोल्ड च्याम्बर स्थापना	स्पेशिफिकेशन अनुसार Single cab pick up खरिद हुनुपर्ने, • दुवानी साधनको स्वामित्व संस्थाको हुनुपर्ने र स्वामित्व हस्तान्तरण गर्न नपाइने। • स्थानीय तहले कार्यक्रममा तोकिएको क्षेत्र भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए उपयुक्त स्थान पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, • बीउ/तरकारी/फलफूल भण्डारण वा बजारीकरण कार्यमा संलग्न निजी फर्म/कम्पनी/सहकारी/बजार समिति/कृषक समूह माफत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, • कम्तीमा ८ मे. टन क्षमताको कोल्ड च्याम्बर निर्माण गर्नुपर्ने।	• चिस्थान केन्द्र (कोल्ड च्याम्बर), ट्रस निर्माण र सञ्चालन, • आवश्यक यन्त्र, उपकरण तथा सामग्री खरिद।	• निजी फर्मको हकमा कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत, • समूह, सहकारी, समितिको हकमा अधिकतम ७५ प्रतिशत।
३०	फलफूल नर्सरी सुदृढीकरण	• क्षेत्र तोकिएको भए तोकिएको क्षेत्रमा र नतोकिएको भए उपयुक्त स्थान पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने, • बिरुवा, बेर्ना उत्पादन, नर्सरी सञ्चालन गर्ने उद्देश्य सहित दर्ता भएको संस्था वा नर्सरी हुनुपर्ने, • फलफूल, पुष्प बिरुवा तथा तरकारी बेर्ना उत्पादनमा अनुभवी प्रस्तावकलाई प्राथमिकता दिने, • फलफूल माउबोट तथा बिरुवा उत्पादन गर्न कम्तीमा १ बिघा जग्गा आफ्नै स्वामित्वमा रहेको वा १० वर्षका लागि भाडामा लिएको सम्झौता हुनुपर्ने।	• माउबोट, रूटस्टक, सायन, बीउ तथा बेर्ना खरिद तथा उत्पादन, • सिंचाईसँग सम्बन्धित यन्त्र उपकरण वा पूर्वाधार, नर्सरी सेड/नेट, स्क्रीन हाउस निर्माण, • औजार/उपकरण (स्प्रेयर, पुनर, बडिङ्ग/ग्राफिटिड चाकु) आदि खरिद, • प्राङ्गरिक मल, विषादी, पोलीपट, नर्सरी ट्रे आदि खरिद, • बजारीकरण (प्याकेजिङ्ग सामग्री, उपकरण, लेबलिङ्ग लगायत) सहयोग, • बिरुवा तथा बेर्ना उत्पादन तथा बेचबिखनको रेकर्ड राख्ने।	कुल लागतको अधिकतम ५० प्रतिशत। (समुह/सहकारीको हकमा अधिकतम ७५ प्रतिशत)

Handwritten signature and official stamp: **सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार**

Handwritten signature and official stamp: **सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार**

परिच्छेद-३

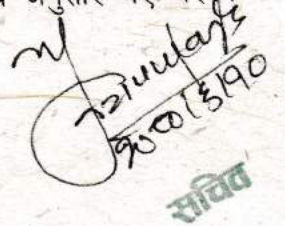
विविध

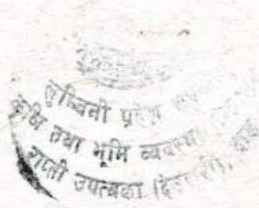
मन्त्री
मन्त्रालय

७. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन: (१) यस कार्यविधि अनुसार सञ्चालित कार्यक्रम पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीयतहले अनुगमन गर्न गर्नेछ।
(२) मन्त्रालय/निर्देशनालय/सम्बन्धित जिल्लागत कार्यालयले आवश्यकता अनुसार अनुगमन गरी पृष्ठपोषण गर्न सक्नेछ।
(३) अनुदानग्राहीले अनुदानबाट सञ्चालित परियोजनाको प्रगति विवरण वार्षिक रूपमा सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाउन पर्नेछ।
(४) सम्बन्धित स्थानीयतहले कार्यक्रमको प्रगति विवरण वार्षिक रूपमा सार्वजनिक गरी मन्त्रालयमा बुझाउन पर्नेछ।
८. जवाफदेहीता तथा जिम्मेवारी: (१) कार्यक्रम खर्चको समष्टिगत जवाफदेहिता तथा जिम्मेवारी प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।
(२) अनुदान रकम खर्च गर्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित अनुदानग्राही समेत जिम्मेवार हुनेछ।
(३) अनुदानग्राहीले कार्यक्रमको उद्देश्य बमोजिम अनुदान रकमको पूर्ण सदुपयोग एवम् उपलब्धी लिने गरी दिगो रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ। कार्यालयले आवश्यक ठानेमा आचारसंहिता बनाई लागु गराउन सक्नेछ।
९. समन्वय र सहकार्य: स्थानीयतह वा अनुदानग्राहीले अनुदानबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रम सम्भव भएसम्म प्रदेश सरकार सँग समन्वय र सहकार्यमा गर्नु पर्नेछ।
१०. सूचना सम्प्रेषण: लक्षित वर्ग समूहको पहुँचमा सूचना प्रवाह हुनेगरी सम्भव भएसम्म सबै किसिमका मिडिया प्रयोग गरी कार्यालयले सूचना प्रवाह गर्नु पर्नेछ।
११. सार्वजनिक सेवा सुविधा वञ्चित गर्न सकिने: यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस कार्यविधि बमोजिम प्रदान गरिने अनुदान रकम दुरुपयोग, हिनामिना वा अन्य क्षेत्रमा प्रयोग गरेको प्रमाणित हुन आएमा स्थानीयतहले प्रचलित कानूनले तोकेको सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने निकाय समक्ष सार्वजनिक सेवा सुविधाबाट वञ्चित गर्न लेखी पठाउन सकिनेछ।
१२. संशोधन: मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार यो कार्यविधि संशोधन गर्न सक्नेछ।
१३. बाधा अड्काउ फुकाउ: यस कार्यविधि बमोजिम कार्य सञ्चालनका क्रममा कुनै बाधा उत्पन्न भएमा मन्त्रालयले बाधा अड्काउ फुकाउ गर्न सक्नेछ।
१४. खारेजी र बचाउ: (१) "कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७९ खारेज गरिएको छ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि अनुसार भए गरेको मानिनेछ।

२०७९/३/१०
सचिव

अनुसूची-१
(दफा ६.२ को ७ सँग सम्बन्धित)

मन्त्री
अञ्चली
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

श्रोत केन्द्र स्थापना कार्यक्रमको प्रगति विवरण पठाउने फारामको ढाँचा

.....महिना/त्रैमासिक/अष्टमासिक/वार्षिकको लक्ष्य र प्रगति

१. संस्थाको नाम : टेलिफोन सम्पर्क नम्बर:

ठेगाना: जिल्ला पालिका: वडा नं.: गाउँ/टोल :

२. आ.व. ३. महिना ३) प्रगति प्रतिवेदन अवधि : अर्धवार्षिक र वार्षिक

क्र.सं.	कार्यक्रम विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक बजेट त्रैमासिक लक्ष्य	त्रैमासिक बजेट	यस महिनाको प्रगति	यस महिनाको खर्च त्रैमासिक प्रगति त्रैमासिक खर्च	हालसम्मको प्रगति	हालसम्मको खर्च	कैफियत
१													
२													
३													
४													
५													
६													
७													
८													
९													
१०													
११													

भारित प्रगति: % संक्षिप्त उपलब्धि:

(Signature)

(Signature)

(Signature)
२०७३/३/१०
सचिव

अनुसूची-२

(दफा ६.२ को ७ संग सम्बन्धित)

२७/३/१९
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

सिफारिस मुख्य मुख्य डाँले तथा भूइं घाँसका जातहरू

क) डाले घाँसहरू :

बडहर, कात्रो, खस्रे खन्यु, राई, खन्यु, निमारो, दवदवे, कुटमिरो, कोइरालो, टाँकी, इपिल इपिल, किम्बु, बकाइनो, पाखुरी, बेरुलो (गेडुलो), दुधिलो, गोगन, भिमल आदि।

ख) भूईं घाँसहरू :

बहुवर्षीय :-स्टाइलो, नेपियर, मुलाटो, मेन्डुला, सुम्बा सेटारिया, बदामे, ज्वाइन्ट भेच, डिस्मोडियम, विन केसिया, कुड्जु, अमिसो, सिग्नल, पास्पलम आदि।

हिउँदे (एक वर्षीय) :- जै, वर्षिम, भेच आदि।

वर्षे (एक वर्षीय) :- टियोसेन्टि, सुडान आदि।

कोश :-स्टाइलो, मिन्दुला, बदामे, ज्वन्ट भेच, डिस्मोडियम, विन केसिया, कुड्जु, वर्षिम, भेच आदि।

, मुलाटो, सुम्बा सेटारिया, पास्पलम, अमिसो, सिग्नल, जै, टियोसेन्टि, सुडान आदि।

२७/३/१९
३००१/१९०
सचिव

अनुसूची-३

(दफा ६.२ को १० सँग सम्बन्धित)

मासु पसल सुधारको लागि आवश्यक मापदण्ड

२०३१/०९
अन्त्री
कृषि तथा भूमि व्यवस्था सञ्चालक

१. यस कार्यक्रम अन्तर्गत छनौट हुने मासु पसल स्थानीय तह वा सरकारी निकायमा आधिकारिक दर्ता र नियमित नवीकरण हुनु पर्नेछ।
२. हरेक मासु पसलको काउन्टर वा मासु विक्रि गर्ने ठाउँ सिसा र जाली लगाएको हुनु पर्नेछ।
३. मासु पसलको भित्ता पक्की खालको र भित्ताको भित्री भागमा सेतो रङ्गको टायल कम्तीमा ६ फिट उचाईसम्म लगाएको हुनु पर्नेछ।
४. पशु वध गर्ने स्थानको भूईँ सजिलै सँग सफा गर्न सकिने, पानी नजम्ने र नसोस्ने किसिमले टायल र मार्बल लगाई निर्माण गएको हुनु पर्नेछ।
५. पशु वध गर्ने स्थानमा बाहिरबाट कुनै जनावर, कीरा, फट्याङ्ग्रा र चराचुरुङ्गी पस्न नसक्ने व्यवस्था मिलाईएको हुनु पर्नेछ।
६. वध गर्ने साना जनावर (खसि, बोका) लाई झुण्डाएर छाला काट्ने सुविधा भएको हुनु पर्नेछ।
७. मासु सफा गर्न पिउन योग्य पानीको प्रयोग गर्ने व्यवस्था हुनु पर्ने र कम्तीमा २०० लिटर सम्म सफा पानी राख्ने सुविधा भएको हुनु पर्नेछ।
८. मासु पसलमा धुलो नझर्ने तथा पानी नचुहिने गरि छानाको निर्माण भएको हुनु पर्नेछ।
९. मासु राख्ने टेबुल जमिन भन्दा कम्तीमा एक मिटरको उचाई भएको स्टेनलेस स्टिलको हुनु पर्नेछ (इनामेल लगाएको तथा अल्मुनियम टेबल प्रयोग गर्ने पाइने छैन)।
१०. मासु काट्नेको निम्ती प्रयोग गरिने अचानो काठको टुक्रा ननिस्कने विशेष खालको हुनु पर्नेछ (कुसुम वा इमिलीको हुनुपर्ने)।
११. मासु झुण्डाउदा भूईँ, छाना, भित्ता, खम्बा आदी ठाँउमा नछोईने किसिमको हुनु पर्नेछ।
१२. मासुको आकर्षण बढाउन कुनै प्रकारको रंग, रसायन वा औषधीको प्रयोग गर्न पाइने छैन। खसि, बोका, रांगो र भैसीको मासु छाला हटाई वेचनु पर्नेछ।
१३. मासुमा पानी छर्कन, डुवाउन वा पानीमा भिजाईएको कपडाले छोप्न पाइने छैन।
१४. मासु तौलने ढक तराजुहरु अन्य वस्तु वा भूइँमा लसपस नहुने गरी राख्नु पर्नेछ र सफा हुनुपर्ने छ। मासु तौलने ढक तराजुहरु गुणस्तर तथा नापतौल विभागबाट प्रमाणित भएको हुनुपर्नेछ।
१५. प्रयोग नभएको अवस्थामा अचानो वा टेबुल सफा रहने गरि छोपेर राख्नु पर्ने छ। वध गरिएको पशुको भित्र्याँस, टाउको, रगत जस्ता भाग मासु पसलमा राखि विक्रि गर्न चाहेमा मासु सँग लसपस नहुने गरि अलगगै राखि विक्रि गर्नु पर्नेछ।
१६. मासु काट्दा टुक्रिएको आधा किलो देखि एक किलो मासु बाहेक अन्य मासु झुण्डाएको भागबाट मात्र विक्री गर्नु पर्नेछ। वध गरिएको पशुको झुण्डाई मासु वेचदा अन्तीम समय सम्म भाले वा पोथीको अंग स्पष्ट देखिने गरि राख्नु पर्नेछ र विक्रेताले फ्रिजको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ।
१७. पशु वध गर्दा निस्कने फोहोर मैला वातावरणलाई असर नगर्ने गरी सुरक्षित रूपले व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

२०७०/३/१९०
सचिव

Handwritten signature and official stamp of the Ministry of Health, Government of Nepal.

- १८. पशु वध गर्ने हतियार, झुण्डाउन प्रयोग गरिने हुक र अन्य औजाररउपकरणहरु खिया नलागेको तथा फुडग्रेड स्टेनलेस स्टीलले बनेको हुनु पर्नेछ।
- १९. रोगो वध गर्ने स्थानमा सफा प्लास्टिकको तिरपाल ओच्छ्याइएको हुनु पर्ने । मासु र मासुजन्य पदार्थ विक्री वितरण गर्दा २० माइक्रोनभन्दा तलको प्लास्टिक प्रयोग गर्न पाइने छैन र यसरी प्रयोग गर्दा सेतो रङ्गको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।
- २०. विरामी भएका र तत्काल एण्टिबायोटिक औषधी प्रयोग गरेका पशुपन्छीहरु वध गर्न पाइने छैन । मासु ओसारपसार गर्ने साधन सफा र किटाणुमुक्त साथै लामो ढुवानि गर्दा कम तापक्रम हुने साधन कोल्ड चेन हुनुपर्ने छ ।
- २१. वधशाला भित्र वस्ने र काम गर्ने व्यक्तिले प्रत्येक ६/६ महिनामा स्वास्थ्य परीक्षण गराई निरोगिताको प्रमाण पत्र राख्नु पर्ने छ । वधशाला भित्र वस्ने र काम गर्ने व्यक्तिले नियमित रूपमा नङ्ग काट्ने र सफासुगधर हुनु पर्ने छ र सफा एप्रोन र मास्क लगाई काम गर्नु पर्ने छ ।
- २२. मासु विक्री गर्ने काउन्टरमा स्पष्ट देखिने गरि आफुले विक्री गर्ने मासुको मुल्य र मासु विक्री गर्ने पशुपन्छीको प्रकार टाँस गरि राख्नु पर्नेछ ।

Handwritten signature.

Handwritten signature.

Handwritten signature and date: २०७३/१३/१०

सचिव

अनुसूची-४

(दफा ६.२ को ११ सँग सम्बन्धित)

डेरी पसल सुधारको लागि आवश्यक मापदण्ड

(Handwritten signature)

सचिवालय
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

१. डेरी पसलको हकमा न्यूनतम ७ फिट चौडाई र १० फिट लम्बाई भएको पसल हुनु पर्नेछ।
२. डेरी पसलको उँचाई न्यूनतम ८ फिट रहने गरी सिलिङ्ग राखिएको र सिलिङ्ग धुलो मैलो नखस्ने र पानी नतप्किने (Dripping proof) बनाईएको हुनु पर्नेछ।
३. डेरी पसलको भित्ता पक्की खालको र भित्ताको भित्री भागमा सेतो रङ्गको टायल (कम्तीमा ६ फिट उचाई सम्म) लगाएको हुनु पर्नेछ।
४. डेरी पसलको विक्री कक्षको भुईँ नचिप्लने, पानी नजम्ने र नसोस्ने किसिमले ढलान गरिएको र टायल/मार्बल लगाई सजिलै सफा गर्न सकिने किसिमको हुनु पर्नेछ।
५. डेरी पसल तथा आसपासको क्षेत्र सफा र आकर्षक हुनुका साथै फोहोर व्यवस्थापनको प्रबन्ध मिलाएको हुनु पर्नेछ।
६. डेरी पसलमा प्रयोग गरिने औजार/उपकरणहरू खिया नलागेको तथा फुडग्रेड स्टेनलेस स्टीलले बनेको हुनु पर्नेछ।
७. डेरी पसलमा काम गर्ने व्यक्तिले असल व्यवस्थापन अभ्यास (एप्रोन, गमबुट, मास्क, क्याप, ग्लोब्स आदि) अवलम्बन गर्नुपर्नेछ।
८. डेरी पसलमा कीरा, भुसुना र चराचुरुङ्गी नपस्ने गरी जाली/सिसा लगाएको हुनु पर्नेछ।
९. डेरी पसलमा मूल्य सूची देखिने गरी टाँसिएको हुनुपर्नेछ।
१०. डेरी पसलहरू सरसफाई गर्दा किटनाशक विषादीहरू प्रयोग गर्न पाइनेछैन।
११. डेरी पसलबाट निस्केका दूधजन्य फोहोरहरू सुरक्षित रूपले व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)
2001/5190
सचिवालय

अनुसूची-५
(दफा ६.२ को १२ सँग सम्बन्धित)

१०३१/०७
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

व्यावसायिक योजनाको ढाँचा -खण्ड ख. (मत्स्य ह्याचरी/ नर्सरी)

आवेदकको नाम
आवेदकको पुरा ठेगाना	जिल्ला: गा.पा./न.पा./उ.म.न.पा. वडा न: गाउँ/टोल: इमेल: टेलिफोन न:

२. पोखरी सम्बन्धी विवरण

पोखरी	संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
माउ पोखरी (ह्याचरीको लागि मात्र)		
रियरिङ्ग पोखरी		
नर्सरी पोखरी		

३. ह्याचरी सम्बन्धी विवरण

विवरण	संख्या	क्षमता (घन मिटर)
स्पनिङ्ग ट्याङ्क		
ईन्कुवेशन ट्याङ्क		
कन्डिसनिङ्ग/होलिडिङ्ग ट्याङ्क		
ओभरहेड ट्याङ्क		

४. पोखरीहरूमा ऐरेटर तथा अटोमेटिक फिडर प्रयोग प्रयोग गरेको छ/छैन:

(गरेको भए कति वटा पोखरीहरूमा संख्या उल्लेख गर्ने)

५. गत वर्ष कूल मत्स्य विज विक्री वितरण विवरण

५.१ ह्याचलिङ्ग (ह्याचरीकर्ताको लागि मात्र)

क्र.सं.	माछाको जात	विक्री वितरण संख्या (लाखमा)	कैफियत
१			

२०७०/३/१००
सचिव

Handwritten signature or initials in the top right corner.

कृषि तथा मत्स्य व्यवसाय विभाग
जिल्ला कार्यालय

२			
३			
जम्मा			

५.२ फ्राई/फिङ्गरलिङ्ग/एडभान्स फिङ्गरलिङ्ग/ईयरलिङ्ग (ह्याचरी तथा नर्सरीकर्ताको दुवैको लागि)

क्र.सं.	माछाको जात	विक्री वितरण संख्या (लाखमा)	कैफियत
१			
२			
३			

५.३ ह्याचरी तथा नर्सरीद्वारा जिल्लाहरुमा विक्री वितरण गरेको मत्स्य बिजको विवरण पेश गर्ने (एकमुष्ट)

क्र.सं.	जिल्लाहरु	ह्याचलिङ्ग (लाखमा)	फ्राई/फिङ्गरलिङ्ग/एडभान्स फिङ्गरलिङ्ग/ईयरलिङ्ग
१			
२			
३			
४			
५			
६			
जम्मा			

(आवश्यक परे थप कागजात पेश गर्न सकिनेछ)

६) ह्याचरी तथा नर्सरीद्वारा जात अनुसार विक्री वितरण गरेको मत्स्य बिजको विवरण पेश गर्ने (एकमुष्ट)

सं.	जातहरु	ह्याचलिङ्ग (लाखमा)	फ्राई/फिङ्गरलिङ्ग/एडभान्स फिङ्गरलिङ्ग/ईयरलिङ्ग	कैफियत
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
जम्मा				

(आवश्यक परे थप कागजात पेश गर्न सकिनेछ)

Handwritten signature or initials at the bottom left.

Handwritten signature or initials at the bottom center.

Handwritten signature and date: २०७०/३/१० सचिव

Handwritten signature

सचिव
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

- ७) ह्याचरी तथा नर्सरीमा प्रयोग गरिने पानीको श्रोत खुलाउने: ।
- ८) पेलेट दानाको प्रयोग गरेको छ/छैन:
- ९) तथ्यांक अध्यावधिक राख्न कम्प्युटरको प्रयोग भएको/नभएको:
- ९) मत्स्य बिजको गुणस्तर परीक्षण गरी रेकर्ड राख्ने/जानकारी दिने गरेको/नगरेको:
- १०) फर्म दर्ता/नविकरणको प्रमाण/कर चुक्ता प्रमाणपत्र समावेश गरे/नगरेको:
- ११) कुनै प्रकारको कार्वाहीमा परेको वा नपरेको स्व:घोषणा:
- १२) लेखा परीक्षण गराउने गरेको छ/छैन: (गरेको भए लेखा परीक्षणको छायाँ प्रति संलग्न गर्ने)
- १३) भौतिक पूर्वाधार तथा पोखरीहरूको बीमा गरेको छ/छैन:
(गरेको भए विमालेखको छायाँ प्रति संलग्न गर्ने)
- १४) नर्सरीकर्ताहरूले ह्याचलिङ्ग खरिदको रेकर्ड राख्ने गरेको छ/छैन:
(राख्ने गरेको छ भने परिमाण र श्रोत खुलाउने कागजात संलग्न गर्ने)

Handwritten signature

Handwritten signature
2070 (5) 90
सचिव